

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖИРНОКИСЛОТНОГО СКЛАДУ ОЛИВКОВОЇ ОЛІЇ ТА ОЛІЇ СОНЯШНИКОВОЇ ВИСОКООЛЕЇНОВОГО ТИПУ

Федак Н.В., канд. техн. наук, проф.,

Діхтярь А.М., асист.,

Старицький О.С., студ.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Характерною особливістю нової концепції виробництва функціональної продукції є широке використання оливкової олії, що містить близько 70% мононенасиченої олеїнової кислоти, що підтверджує її функціональність. Проте використання цього виду олії як у харчуванні населення нашої країни, так і у виробництві функціональної харчової продукції ускладнюється тим, що оливкова олія не є продуктом вітчизняного виробництва. Це створило передумови для розробки вітчизняними вченими та підприємствами олії з властивостями, подібними до властивостей оливкової олії. Нами проаналізовано жирнокислотний склад (ЖКС) оливкової олії за ДСТУ 5065:2008 та олії соняшникової високоолеїнового типу (ОСВТ) виробництва ТОВ-підприємства «АВІС», проведено їх порівняльний аналіз.

Під час вхідного контролю жирнокислотного складу експериментальних зразків олії (табл.) встановлено, що він представлений 21 жирною кислотою, у тому числі пальмітиновою (C16:0), пальмітолеїною (C16:1), стеариною (C18:0), олеїною (C18:1), лінолевою (C18:2), ліноленою (C18:3), арахіною (C20:0), бегеновою (C22:0) та іншими, сумарний вміст яких не перевищує 2% і не має вирішального значення для забезпечення якості олії. Олії експериментальної вибірки відрізнялися між собою головним чином вмістом ацилгліцеринів чотирьох жирних кислот – пальмітинової (C16:0), стеаринової (C18:0), олеїнової (C18:1) та лінолевої (C18:2). При цьому олія соняшникова високоолеїнового типу містить на 7,15% менше пальмітату, ніж оливкова, та характеризується більшим вмістом олеїнова, лінолевої та стеаринової кислот – на 6,19, 1,03 та 0,28% відповідно. Олія соняшникова високоолеїнового типу виробництва ТОВ-підприємства «АВІС» характеризується високим вмістом олеїнової кислоти (76,96%), який перевищує цей показник в оливковій олії на 6,19%.

Таблиця

Жирнокислотний склад досліджуваних видів олії, %

Олія	C16:0	C16:1	C18:0	C18:1	C18:2	C18:3	C20:0	C22:0
Оливкова	11.53	0.76	2.63	70.77	9.98	0.76	>0.01	0.16
ОСВТ виробництва ТОВ- підприємства «АВІС»	4.38	0.16	2.91	76.96	11.01	0.41	>0.01	0.8

Харчові якості соняшnikової олії безпосередньо пов'язані з високим вмістом у ній лінолевої кислоти. Хоча лінолева кислота є для організму людини незамінною, її високий вміст у соняшnikовій олії знижує стійкість під час зберігання (окисну стабільність), що зумовлює підвищення її здатності до згіркнення. Добова потреба людини в лінолевої кислоті становить 4 г/кг, тому немає необхідності підвищувати вміст лінолевої кислоти в соняшnikовій олії, призначеній для харчування. Найбільш стійкі до окиснення ті олії, які поєднують підвищений вміст токоферолів із високим вмістом олеїнової кислоти. Найкращим для стійкості олії під час зберігання є співвідношення лінолевої й олеїнової кислот не більше за 2:1. У цьому випадку стійкість до окиснення збільшується порівняно із рафінованою соняшnikовою олією в 3–4 рази.

Таким чином, олія соняшnikова високоолеїнового типу аналогічна за жирнокислотним складом до оливкової олії та має таку саму високу харчову і фізіологічну цінність.

Подальші дослідження, спрямовані на визначення технологічних властивостей ОСВТ із високим вмістом олеїнової кислоти (не менш ніж 75%), дозволять розробити рекомендації з використання олії такого типу як рецептурного компонента харчових продуктів та середовища для смаження основним і фритюрним способами.

Використання ОСВТ у технологічному процесі виробництва кулінарної продукції дозволить забезпечити значний економічний ефект за рахунок високої харчової та фізіологічної цінності, прогнозованого більш тривалого зберігання, високої термостабільності, стійкості до автоокиснення і забезпечення високої якості харчової продукції.